

Janina Skotnicka

Dział Sztuki Ludowej

Rocznik Muzeum Narodowego w Kielcach 21, 100-101

2003

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

- strukcja sosna, okleina: orzech, mahoń, lustro; 163 x 107 x 28 cm; nr inw. MNKi/R/2825; dar 2001
12. Lustro kryształowe prostokątne w ramie z dekoracją kartuszowo-muszlowo-roślinną, Polska, 2, poł. XIX w.; drewno, lustro, relief gipsowy z formy, złocenie; 219 x 118.5 x 7.5 cm; nr inw. MNKi/R/2839; dar 2002

Anna Kwaśnik-Gliwińska

DZIAŁ HISTORII

W latach 1998-2002 nabytki działu (od 2002 r. zbiory numizmatyczne i militariów włączono do Działu Historii) zapisano w 338 pozycjach inwentarzowych.

Na szczególną uwagę zasługuje kolekcja ofiarowana kieleckiemu muzeum przez Irenę Ney-Bigo z Los Angeles, obejmująca: archiwalia, ikonografie, falerystykę, militaria, malarstwo i grafikę. Ponad 200 eksponatów ilustruje m.in. dzieje międzywojennych Kielc, w tym wydarzenia związane z kieleckimi jednostkami wojskowymi, 4 Pułkiem Piechoty Legionów i 2 Pułkiem Artylerii Lekkiej Leg., wchodzącymi w skład 2. Dywizji Piechoty Legionów. W zbiorze spotykamy szable polskie okresu międzywojennego, w tym szable wz. 34, tzw. ludwikówki, pochodzące z Huty Ludwików, zespół kilkudziesięciu pamiątkowych odznak pułkowych, wśród których wyróżnić należy odznaki 4 Pułku PLeg. z lat I wojny światowej i II Rzeczypospolitej.

Zbiory militariów wzbogacono o póżbroję niemiecką z XVI/XVII w. i muszkiet kołowy niemiecki ok. 1600 r. (Suhl).

Swego rodzaju kroniką, stanowiącą symboliczny zapis wydarzeń na szlakach Harcerskiego Rajdu Świętokrzyskiego, jest kolekcja odznak ofiarowanych przez hm. Tadeusza Paradowskiego z Kielc, wraz z jego osobistymi archiwaliami z okresu 20-lecia międzywojennego i Polski Ludowej. Dokumentacja dziejów Kielc wzbogaciła się również o archiwalia miejscowych rzemieślników z lat 1918-1939, a szczególnie pracowni meblarskiej Wincentego Wojdana. Najcenniejszy nabytek stanowią jednak dokumenty i numizmaty odnalezione podczas prac remontowo-rozbiórkowych pomnika św. Tekli w Kielcach, m.in. świadectwo przeniesienia pomnika z 1836 r. na nowe miejsce oraz skarb monet polskich, austriackich i pruskich z XVIII i XIX w. Eksponaty te, podobnie jak w latach minionych, były gromadzone z myślą o projektowanym Muzeum Historii Kielc.

Jan Główka

DZIAŁ SZTUKI LUDOWEJ

ROK 1998

Zakupiono dwie prace ceramiczne WŁADYSŁAWA BERUSA z Mroczkowa, które zostały wyróżnione I nagrodą regulaminową na XXV Konkursie Współczesnej Sztuki Religijnej, ogłoszonym przez Katolickie Stowarzyszenie Civitas Christiana w Kielcach. Obie rzeźby w glinie, doskonale pod względem technicznym, pokryte są barwnym i ciepłym w tonacji szklivem, które dodatkowo podkreśla formę i poetykę tematu.

1. *Ucieczka do Egiptu* (wys. 15 cm; MNKi/E/5442) to wielofigurowa kompozycja o bardzo uproszczonym modelunku przedstawiająca Matkę Boską na osiołku, tulącą do piersi Dzieciątka, z przesadnie wyołbrzymionymi dłońmi. Stojący obok św. Józef podtrzymuje na piersiach zarzucony na plecy tobołek, z którego wystają narzędzia ciesielskie: młotek i siekiera. Na wprost Świętej Rodziny, po prawej stronie wspólnej podstawy, scenę tę zamyka okazała postać Anioła; jego rozłożyste skrzydła równoważą całą kompozycję.
2. *Pan Jezus z krzyżem* (wys. 19 cm; MNKi/E/5443) jest rzeźbiarskim opracowaniem wizerunku postaci pochylonej pod ciężarem niesionego brzemienia. Ekspresja tego przedstawienia zawarta jest zarówno w plastycznej, oszczędnej formie całej kompozycji, jak i w umęczonym obliczu Chrystusa.

ROK 2002

Bogatą kolekcję obrazów MARIANNY WIŚNIOŚ z Ratajów k. Wąchocka wzbogaciła praca zakupiona do zbiorów ze względu na jej niezwykle walory artystyczne.

3. Obraz z cyklu *Ukrzyżowanie* (100 x 70; MNKi/E/5444) jest malowidłem dużego formatu pochodzącym z dojrzałego okresu twórczości artystki, tj. z 1980 r. Na pierwszym planie (centralnie) postać Chrystusa na krzyżu, z bezwładnie pochyloną głową, wspartą na lewym ramieniu. Na głowie, otoczonej kolistym nimbem w kolorze pomarańczowym – korona cierniowa. Profil twarzy Chrystusa wyraźnie podkreślony konturem. Nagie ciało osłonięte jest fantazyjnie upiętym błękitno-białym perisonium (w formie fartuszka z dekoracyjnie potraktowanymi trokami). Na ciele Zbawiciela ślady biczowania: na twarzy smużka krwi, na wychudzonej klatce piersiowej – rozległa rana, a na przybitych do krzyża dłoniach i stopach – krew. Tło malowidła zakomponowane jest strefowo i potraktowane malarsko; górą rozległa przestrzeń nieba ma barwę atramentową, ze skłębionymi obłokami. Wśród obłoków okrąg złotego zachodzącego słońca. W centralnej części malowidła pomarańczowa linia horyzontu z kępami trawiastej roślinności. Nieco niżej kamienista przestrzeń z brunatnymi nieregularnymi pagórami. Dolna strefa tła jest umowna i zróżnicowana kolorystycznie: zielonawo-szaro-brunatna. Artystka namalowała na tym tle, u stóp krzyża, cztery postacie: Matkę Bożą, która prawą, uniesioną ku górze ręką, wskazuje na Ukrzyżowanego Syna. Po stronie przeciwnej – św. Józef, obejmujący ręką drzewce krzyża. Z tyłu, pomniejszone sylwetki Marii Magdaleny i św. Franciszka w brązowym habicie. Rysunek postaci niepełny, w ujęciu do kolan. Twarze wszystkich postaci urodziwe, rozświetlone o łagodnych i subtelnych rysach, zgodnie z potocznym wyobrażeniem ideału urody świętych.

Janina Skotnicka

DZIAŁ PRZYRODY

ROK 2000

1. Przekrój czaszki gada morskiego w wapniu górnopaleozoicznym z Morawicy, nr inw. MNKi/P/162/1-2; okaz zakupiony od Grzegorza Niedźwiedzkiego ze Strzyżewic, a sfinansowany przez cementownię „Nowiny”.